Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Asiantuntijakuuleminen

12.5.2025

EDUSKUNTA
Ympäristövaliokunta
ymparistovaliokunta@eduskunta.fi

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle julkisen talouden suunnitelmasta VNS 2/2025 vp

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua julkisen talouden suunnitelmasta 2026–2029. MTK haluaa tuoda esiin maa- ja metsätalouden, ruuantuotannon ja uusiutuvien luonnonvarojen merkityksen vihreän siirtymän, ilmastotavoitteiden ja kansallisen huoltovarmuuden näkökulmasta. Tarvitaan pitkäjänteistä ja johdonmukaista talouspolitiikkaa, jotta tavoitteet pystytään saavuttamaan.

Toimintaympäristömme on perustavalla tavalla muuttunut. Huoltovarmuuden ja ruokaturvan merkitys kaikkialla maailmassa on kasvanut. Ruokaturvan kannalta on keskeistä, että kotimainen tuotanto säilyy ja että se on kannattavaa.

MTK:n yksi keskeisiä tavoitteita kotimaisen ruuantuotannon turvaamisessa kaikissa oloissa on ruokaviennin lisääminen. Jos emme siinä onnistu ja kannattavuus pysyy heikkona, emme poikkeusoloissa kykenisi kasvattamaan tuotantoa. Viennin edistämisen lisäämiseksi tarvitaan kuitenkin myös uusia keinoja. Aktiiviruuantuottajien kannattavuudesta ja tuotannon jatkamismahdollisuuksista on huolehdittava.

Ruoka-alan kasvu- ja vientiohjelmalle vahvistettu rahoitus nähdään MTK:ssa koko alan kannalta erittäin tärkeänä. Business Finlandin T&K-valtuudesta hallitus kohdentaa 10 miljoonaa euroa vuosittain ruuantuotannon uusien arvoketjujen kehittämiseen vuosina 2026–2029. Hallituksen mukaan ”Elintarvikevienti on pilottitoimiala Team Finland -uudistuksessa”.

Ilmastopolitiikka ja luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen

JTS:ssa tulee ottaa huomioon, että suomalainen maa- ja metsätalous on keskeinen osa ilmastoratkaisua. Sekä maankäyttösektorin hiilinielujen vahvistaminen että biotalouden kasvumahdollisuudet edellyttävät tasapainoista ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaa, jossa tunnustetaan aktiivisen, kestävän metsänhoidon ja maataloustuotannon rooli. Tarvitsemme vakaata ja ennakoitavaa sääntelyä maankäytön osalta, joka ei vaaranna metsien omistajien ja viljelijöiden toimintaedellytyksiä. Lisäksi tulee vaalia toimintaympäristöä, joka mahdollistaa investoinnit ilmastokestävään tuotantoon ja uusiutuviin ratkaisuihin.

Hallitus otti puoliväliriihessään kantaa useisiin maa- ja metsätaloudelle epävarmuutta aiheuttaviin politiikkahankkeisiin. Muun muassa elinkeinojen hiilitaseisiin liittyvät laskentamallit ovat toistuvasti muuttuneet ja siten siirtäneet päästötavoitteiden maalia arvaamattomasti. Tästä syystä MTK on vaatinut ilmastolain avaamista sekä lain päästö- ja hiilineutraalisuustavoitteiden uudelleenarviointia.

MTK pitää erittäin tarpeellisena riihen kirjausta, jonka mukaan vuoden 2025 aikana laaditaan laaja-alainen selvitys ilmastolain vaikutuksista muun muassa Suomen kilpailukykyyn sisältäen päästövähennystoimien kustannustehokkuuden sekä vertailun verrokkimaihin. Liikennepolttoaineiden

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2425
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2425
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

päästökaupan lisäkustannukset maa- ja metsätaloudelle hallitus lupaa kompensoida ripeästi. Nyt tarvitaan pikaisesti mekanismi sen toteuttamiseen.

Metsänomistajien kannustaminen vapaaehtoisuuteen perustuvilla hiilipalveluilla ja ilmastotoimilla on keskeistä. Hallituksen esittämät lisäpanostukset ilmastotoimiin ovat kannatettavia.

Ennallistamissuunnitelman toteutus

MTK pitää tärkeänä, että Suomen kansallista ennallistamissuunnitelmaa laadittaessa noudatetaan omaa harkintavaltaa täysimääräisesti ja huolehditaan siitä, että maa- ja metsätalouden harjoittamisen edellytykset turvataan. Ennallistamisen tulee perustua vapaaehtoisuuteen, kustannustehokkuuteen ja vaikuttavuuteen. Suomen ennallistamispolitiikan on oltava taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävällä pohjalla.

Hallitus esittää sekä LUKElle että SYKElle molemmille ennallistamisasetuksen vaikutusten arviointiin miljoonan vuodessa ja menetelmien kehittämiseen toisen miljoonan, kunnes kansallinen ennallistamissuunnitelma on valmis. Tämä on aivan välttämätöntä, että vaikutustenarviot voidaan tehdä laadukkaasti ja menetelmiksi valikoituu Suomeen soveltuvat toimenpiteet. Näiden lisäksi myös luontoarvomarkkinoiden syntyminen täytyy varmistaa.

METKA

Metsätalouden kannustejärjestelmän rahoitusta on lisättävä tarpeita vastaavalle tasolle. Riittävä rahoitus on edellytys hallituksen onnistumiselle metsien kasvupaketin toteuttamisessa. METKAlla edistetään metsien kasvukuntoa, metsien monipuolista käyttöä ja työllisyystilannetta myös harvaan asutuilla alueilla. Jotta viime vuodelta siirtyneisiin maksuihin ja tänä vuonna syntyviin kuluihin riittäisi varoja, tulisi METKA:an lisätä tänä vuonna 25 miljoonaa euroa ja ensi vuoden rahoja tulisi korottaa 13 miljoonaa euroa.

METSO

Yksityismaiden vanhojen metsien suojelu edellyttää aiempaa runsaampaa METSO rahoitusta. Ympäristöhallinto vyöryttää käytön rajoituksia maa- ja metsätalouteen. Omaisuuden käytön uusista rajoituksista ilman omaisuuden suojan turvaavia korvauksia on pidättäydyttävä. Olemassa olevia rajoituksia on kohtuullistettava ja rajoituksista ilmenneet taloudelliset menetykset tulee korvata maanomistajille. Kaavoituksellinen ja muu kuntien ja maakuntien harjoittama harmaa suojelu tulee saada lopetettua selkein reunaehdoin ja korvausmenettelyin.

Hallinnon resurssit

MTK katsoo, että toimiva ja vaikuttava ympäristöpolitiikka edellyttää hyvin resursoitua ja käytännönläheistä ympäristöhallintoa. Julkisen talouden suunnitelmassa (JTS) tulee turvata riittävät resurssit alueellisille ympäristöministeriölle sekä aluehallinnolle, jotta lainvalmistelu on laadukasta ja sen toimivuutta pystytään arvioimaan, ympäristölupien, lausuntojen ja valvonnan käsittelyajat pysyvät kohtuullisina ja ennakoitavina ja koko Suomeen saadaan yhteneväiset viranomaiskäytännöt.

Käytännönläheinen ympäristötyö vaatii alueellista tuntemusta ja vahvaa yhteistyötä maanomistajien ja hallinnon välille.

Helsingissä 12.5.2025

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Leena Kristeri
Elinvoimajohtaja